אין העראָאישן געראַנגל פאַרן קיום

פון ש. ראָפאָפּאָרט

אין בהלה'דיקע טעג, אין טעג פון מלחמה־שרעק און הונגער איז געעפנט געוואָרן די ערשטע אידישע שול אין פּוילן. אינ'ם 2טן יאָר פון דער בלוטיקער וועלט־מלחמה, ווען איבער די פעלדער פון פּוילן האָבן זיך געוואַלגערט טויזנטער און טויזנטער הרוגים, ווען אויף די וועגן זיינען אַרומגעלאָפן ווי משוגעים טויזנטער געיאָגטע און גע'רודפ'טע, אַנטלאָפענע פון שאַנד און טויט, ווען דער מלאך המות פון הונגער און מגפה האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט איבער אידישע שטעט און שטעטלאך און געפאַרוועט זיין שוואַרצע חתונה צווישן די שוואַכסטע פון די שוואַכע, צווישן די קינדער פון די אידישע אַרבעטער־הייזער, אין יענע בלוטיקע טעג איז געבוירן געוואָרן די אידישע שול.

און נעקומען איז די שול לכתחילה כדי צו געבן די קינדער א היים און אביסל וואַרימע עסן. מ'האָט באַדאַרפט אַנוואַרימען דערפאַרזאָרגטע קינדער, אַ פ ו ו י ש ן לויטערע, הייסע קינדערשע טערען, טערען פון אַקאַרשט געוואָרענע יתומים, מ'האָט באַדאַרפט צוריקגעבן די קינדער, אַ קוש פון אַ מאַמען און שוין פון אַ טאַטן. האָט דער יאָמער פון הילפלאָזע קינדער, דער פּיין פון דער אומבאַהאָלפענער אידישער מאַסע אָפּגעקלונגען אינ'ם וואַרעמען האַרץ פון אונזער גרויסן פּרץ, און דער אַלטער דינעזאָן, די מאַמע פון וואַרשעווער אָרמע קינדער, האָט דער־פילט דעם צער . . .

יאָרן זיינען אַוועק. פון די קינדערהייסען זיינען שוין געוואָרן, פון אייניקיקע און פאַראייניזאַמטע זיינען הונדערטער שולן אויסגעוואַקסן איבער אַלע ווינקעלאך פון לאַנד. ניט לייכט איז געווען דער וועג פון דער אידישער שול. יענע שרעק פון מלחמה יאָרן איז כסדר מיטגעגאַנגען און באַגלייט די נייע אידיש־וועלטלאַכע שול. יענע אומזיכערקייט מיט'ן מאָרגן פון וועלכער די שול איז געבוירן געוואָרן, איז געוואָרן דער סימן מובהק פון דער אויס־געפּרוּוווטער שול פון די אידישע אַרבעטער און פאַלקס מאַסן. אַרום דער אידישער שער שול האָט זיך גרופּירט די אידישע אַרבעטערשאַפט. זי האָט אין דער שול דערזעען אַ שטאַרקן אָנלען פאַר די האָפענונגען אויף אַ שעגער און גליקלאַכער לעבן. די אידישע שול האָט באַלד דער־פילט די שטאַרקע ליבשאַפט פון די פּשוטע פאָלקסמאַסן, זי האָט זיך געשטעלט מיט'ן זיינע "דריי מתנות" וואָלט ער געפונען

הורטיג'ס

יאַנוואַר

סייל אויף פאַר קאַוטס

אַז פרויען האָבן שנעל און ריכטיק אָפּגעשאַצט די גלענצנדע געלעגנהייט וואָס דער דאָזיקער סייל שטעלט מיט זיך פאַר, קאָן דינען אַלס באַווייז דער גרויסער אָפּרוף וואָס די דאָזיקע אויסערגעוויינלאַכע אָנבאָטונגען האָבן געקראָגן. מיר זאָגען ווידער: קיינמאָל פריער זיינען סטיילס ניט געווען אַזוי רייצנד שיין. קומט, זעט עס פאַר זיך אַליין.

די נייע פולע ליינג
צוגעפּאַסטע קאַוטס אין
האָדסאָן סיל
איצט אַזוי נידעריק ווי
$185

אַלאַסקאַ סיל קאַוטס

נייער לאַנגוואַר ברוינער אַלאַסקאַ סיל. שיין און פּראַקטיש. רעג. $550 _____ **$335**

אַ שיינער מאָדעל פון לאַנגוואַר ברוינער אַלאַסקאַ סיל מיט האַרמאָניזירנדיקער טרימינג פון פּימייל דזשאַפּ מינק. רעג. $550 _____ **$337**

אַ סילהאָעט מאָדעל פון לאַנגוואַר אַלאַסקאַ ברוינעס סיל. רעג. $550 _____ **$285**

שוואַרצער אַלאַסקאַ סיל; אויסגעפליבענע קאַלנער און קאַפּס פון אַזיאַ מאַרטען. רעג. $650 _____ **$350**

אַן אויסגעצייכנטער קאַוט פון שוואַרצן אַלאַסקאַ סיל. רעג. $550 _____ **$315**

האָדסאָן סיל קאַוטס

שיינער האָדסאָן סיל קאַוט; גלענצנדע קוואַליטעט; שיינער קאַלנער פון עכטן קאַנאַדער מינק. רעג. $400 _____ **$325**

אַ "שיק" פּרינצעס מאָדעל פון האָדסאָן סיל און פּימייל דזשאַפּ מינק. רעג. $375 _____ **$290**

עקסטרא פיינער קוואַליטעט האָדסאָן סיל קאַוט; גרויסער קאַלנער און קאַפּס פון מייל דזשאַפּ מינק. רעג. $350 _____ **$265**

אַן אויסגעצייכנטער קאַוט פון אייסגעפליבענעם האָדסאָן סיל און קאַלינסקי. רעג. $375 _____ **$255**

האָדסאָן סיל קאַוט מיט צוציענדיקער טרימינג פון נאַטירלאַכן סקוואַירל. רעג. $335 _____ **$235**

אויסגעפליבענער האָדסאָן סיל קאַוט, פּיטשורט אַ שיינע פלייערד בעק. רעג. $300 _____ **$185**

האָדסאָן סיל מאָדעל אין דער נייער פּרינצעס ליין. רעג. $350 _____ **$225**

סילהאָעט מאָדעל פון אויסגעפליבענעם האָדסאָן סיל. פּיטשורט דעם נייעם אַסקאַט קאַלנער. רעג. $350 _____ **$235**

בעסטע פוטערוואַרנ ווערטן אין שטאָט

אַרויסצייענדיק אין סטייל — אַרויסצייענדיק אין קוואַליטעט.

מיר זיינען די גרעסטע אויסשליסלאַכע פאַריערס אין מערב קאַנאַדע.

מיר פירן אָן אונזער אייגענע פעקטאָרי. מיט אַ סטעק פון 75 פאַכלייט אַרבעטער. מיר קויפן די רויע פעלצלאך אין גרויסע קוואַנטיטעטן און מיר שפּאָרן אייך איין אַלע עקסטרא קאָסטן.

מיר גאַראַנטירן דאָס, קוואַליטעט פאַר קוואַליטעט. אונזערע פּרייזן זיינען נידעריקער ווי וואו עס איז אַנדערש אין שטאָט.

A. AND M. HURTIG

383 Portage Ave.—Cor. Edmonton Street

אין בהלה'דיקע טעג, אין טעג פון מלחמה־שרעק און הונגער איז געעפנט געוואָרן די ערשטע אידישע שול אין פּוילן. אינ'ם 2טן יאָר פון דער בלוטיקער וועלט־מלחמה, ווען איבער די פעלדער פון פּוילן האָבן זיך געוואַלגערט טויזנטער און טויזנטער הרוגים, ווען אויף די וועגן זיינען אַרומגעלאָפן ווי משוגעים טויזנטער געיאָגטע און גע'רודפ'טע, אַנטלאָפענע פון שאַנד און טויט, ווען דער מלאך המות פון הונגער און מגפה האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט איבער אידישע שטעט און שטעטלאך און געפאַרוועט זיין שוואַרצע חתונה צווישן די שוואַכסטע פון די אידישע אַרבעטער־הייזער, אין יענע בלוטיקע טעג איז געבוירן געוואָרן די אידישע שול.

און נעקומען איז די שול לכתחילה כדי צו געבן די קינדער א היים און אביסל וואַרימע עסן. מ'האָט באַדאַרפט אַנוואַרימען דערפאַרזאָרגטע קינדער, אַ פ ו ו י ש ן לויטערע, הייסע קינדערשע טערען, טערען פון אַקאַרשט געוואָרענע יתומים, מ'האָט באַדאַרפט צוריקגעבן די קינדער, אַ קוש פון אַ מאַמען און שוין פון אַ טאַטן. האָט דער יאָמער פון הילפלאָזע קינדער, דער פּיין פון דער אומבאַהאָלפענער אידישער מאַסע אָפּגעקלונגען אינ'ם וואַרעמען האַרץ פון אונזער גרויסן פּרץ, און דער אַלטער דינעזאָן, די מאַמע פון וואַרשעווער אָרמע קינדער, האָט דער־פילט דעם צער . . .

יאָרן זיינען אַוועק. פון די קינדערהייסען זיינען שוין געוואָרן, פון אייניקיקע און פאַראייניזאַמטע זיינען הונדערטער שולן אויסגעוואַקסן איבער אַלע ווינקעלאך פון לאַנד. ניט לייכט איז געווען דער וועג פון דער אידישער שול. יענע שרעק פון מלחמה יאָרן איז כסדר מיטגעגאַנגען און באַגלייט די נייע אידיש־וועלטלאַכע שול. יענע אומזיכערקייט מיט'ן מאָרגן פון וועלכער די שול איז געבוירן געוואָרן, איז געוואָרן דער סימן מובהק פון דער אויס־געפּרוּוווטער שול פון די אידישע אַרבעטער און פאַלקס מאַסן. אַרום דער אידישער שער שול האָט זיך גרופּירט די אידישע אַרבעטערשאַפט. זי האָט אין דער שול דערזעען אַ שטאַרקן אָנלען פאַר די האָפענונגען און אַ שעגער און גליקלאַכער לעבן. די אידישע שול האָט באַלד דערפילט די שטאַרקע ליבשאַפט פון די פּשוטע פאָלקסמאַסן, זי האָט זיך געשטעלט מיט'ן זיינע "דריי מתנות" וואָלט ער געפונען

זיינע העלדן ניט דוקא אין דער גרויער פאַראַנגענעהייט, נאָר דאָ, נאָענט צווישן אונז. אַלתר פּערלשטיין, דער הויכער אידישער סטאַליער פון פּרוזשענע, דער וואָס האָט נאָך אין 1905 זיך געשטעלט קעמפן מיט דער צאַרישער רעגירונג און וואָס שפּעטער, אין יאָרן פון רעאַקציע האָט ער שווער געהאַרעוועט ביי זיין סטאַליער־וואַרשטאַט צו דערנערן די פאַמיליע, אַט־דער אידישער סטאַליער, מיט אויסגעהאַרעוועטע הענט און איינגעפאַלענעם פּנים פלעגט ווידער אויפלעבן יעדעס מאָל ווען די שול האָט אים באַדאַרפט. אַלתר איז ניט קיין "אינטעליגענט", נעמט קיינמאָל ניט קיין וואַרט ביי קיין עפנטלאַכער פאַרזאַמלונג, זאָגט ניט קיין דעה ביים שאַפן פּראָגראַמען, ער דינט דער שול אויף זיין איינענעם שטיינער, מיט זיין האַמער און הובל. ס'איז ווינטער נעקומען, דער פראָסט און דער ווינט האָט נעקומען אויס־קילן די קלאַס צימערן, איז אַלתר נעקומען אין שול, שטילערהייט, מיט בערעטער, טשוועקעס און מכשירים אין האַנט. און ער איז ניט אוועק ביז אַלע פענסטער זיי־נען געווען פאַרריגט, ביז אַלע קלאַמקעס פון די טירן גוט צוגעקלאַפּט. און, אַז ער האָט שוין פאַרענדיקט די אַרבעט קומט ער מיט האַק און פּאַק, מיט זעג און הובל אַריין אין קלאַס, אים אַרט ניט וואָס דער לערער לערנט גראָר איצט, און ער וועט־דעט זיך צו די קינדער: נו, קינדער, ווי מיינט איר, ס'וועט זיין איצט וואָרים?

אַדער אויף אַ זיצונג פון דער פאַרוואַל־טונג: דיר לערער האָבן שוין מאַנאַטן לאַנג ניט באַקומען קיין געלט. די באַלעבאַסטע דראָם אַרויסצואַוואַרפן פון דער דירה. מ'האָט שוין אַלע מיטלען אויסגעפּרוּוווט, שוין אַ צייט, אַז אַלע זיצן שטיל, נישטאָ וואָס פאַרצולייגן. פּלוצלונג נעמט אַלתר דער סטאַליער אַ וואַרט — ער וועט לייען אין בענקל . . . ער איז שוין דאָרט אפילו שולדיק פופציק דאָלאַר, וואָס ער האָט שוין אַנטליען, אָבער ער וועט בעטן, ער וועט זיי זאָגן, אַז מ'מוז, נישטאָ קיין אַנ־דער ברירה, און אפשר וועט אָנקומען עפּעס געלט פון מאַטל פּאַלאַק פון שיקאַגאָ . . . חברים קוקן זיך איבער שוויינדיק, גרשון דער פאַרזיצער נעמט מיט גרויס התלהבות אַרויס אַ פּאַפּיראָס און צעשמייכלט זיך: נו, האָב איך אייך ניט געזאָגט, אַז ס'וועט זיין גוט, נישקשה, די אידישע שול גייט נאָך ניט אונטער!

אַדער, ס'איז אַן אַרבעטער פאַרזאַמלונג אין בריסק. די שול האָט געגרופּן אַלע חברים דערצייל, אַז עס נייען אויס די לעצטע כחות, אויב די הילף וועט ניט קומען באַלד וועלן די לערער פאָלן ביי האַנט.

פּנים צו זיי. מ'האָט אָנגעהויבן שמירן דעם ליכטיקן מאָרגן.

זיינען נעקומען די יונגע אידישע לערער אַז די קלאַסן. נעקומען מיט פייערלאַך אין די אויגן און צעשאַסן זויטמען פון פרייד און האָפענונג. און ס'האָט אָפּגע־הילכט אין דער אידישער אַרבעטער גאַס דאָס ליד פון פרייד, דאָס ליד פון שנטער אויס'ן גאָלדענעם פעלד. און אַז הונגער האָט געפייפט אין אַלע ווינקעלאך און אויגן פון שנאה האָבן געשפּיצט אויף דער שול, איז נאָך שטאַרקער געוואָרן דער ברען פון אַרבעט. האָט האַסטיקער געגומען קלאַפּן דאָס האַרץ און מ'האָט געבויט.

קיין שום באַוועגונג פון די נייסטע יאָרן — אַ חוץ דער אידישער אַרבעטער באַ־וועגונג — האָט ניט אַרויסגערופן צום לעבן אַזויפיל הערלאַכע אָקטן פון מסירת־נפש, אַזויפיל שיינע אָנטפּלעקונגען פון באַגייסטערונג און קרבנות־גרייטקייט ווי די יונגע אידישע שול. שטילע, ערלאַכע, אָפט פאַרגעסענע זיינען געווען די, וואָס האָבן אַנטייל גענומען אין דער אַרבעט. וועגן עס וואָלט איצט געלעבט פּרץ, ווען ער וואָלט איצטער באַדאַרפט אַנשרייבן זיינע "דריי מתנות" וואָלט ער געפונען

זיינע דוקא אין דער גרויער פאַראַנגענעהייט. נאָר דאָ, נאָענט צווישן אונז. אַלתר פּערלשטיין, דער הויכער אי־דישער סטאַליער פון פּרוזשענע, דער וואָס האָט נאָך אין 1905 זיך געשטעלט קעמפן מיט דער צאַרישער רעגירונג און וואָס שפּעטער, אין יאָרן פון רעאַקציע האָט ער שווער געהאַרעוועט ביי זיין סטאַליער־וואַרשטאַט צו דערנערן די פאַמיליע, אַט־דער אידישער סטאַליער, מיט אויסגעהאַ־רעוועטע הענט און איינגעפאַלענעם פּנים פלעגט ווידער אויפלעבן יעדעס מאָל ווען די שול האָט אים באַדאַרפט. אַלתר איז ניט קיין "אינטעליגענט", נעמט קיינמאָל ניט קיין וואַרט ביי קיין עפנטלאַכער פאַרזאַמלונג, זאָגט ניט קיין דעה ביים שאַפן פּראָגראַמען, ער דינט דער שול אויף זיין איינענעם שטיינער, מיט זיין האַמער און הובל. ס'איז ווינטער געקומען, דער פראָסט און דער ווינט האָט געקומען אויס־קילן די קלאַס צימערן, איז אַלתר געקומען אין שול, שטילערהייט, מיט בערעטער, טשוועקעס און מכשירים אין האַנט. און ער איז ניט אוועק ביז אַלע פענסטער זיי־נען געווען פאַרריגט, ביז אַלע קלאַמקעס פון די טירן גוט צוגעקלאַפּט. און, אַז ער האָט שוין פאַרענדיקט די אַרבעט קומט ער מיט האַק און פּאַק, מיט זעג און הובל אַריין אין קלאַס, אים אַרט ניט וואָס דער לערער לערנט גראָר איצט, און ער וועט־דעט זיך צו די קינדער: נו, קינדער, ווי מיינט איר, ס'וועט זיין איצט וואָרים?

אַדער אויף אַ זיצונג פון דער פאַרוואַל־טונג: דיר לערער האָבן שוין מאַנאַטן לאַנג ניט באַקומען קיין געלט. די באַלעבאַסטע דראָם אַרויסצואַוואַרפן פון דער דירה. מ'האָט שוין אַלע מיטלען אויסגעפּרוּוווט, שוין אַ צייט, אַז אַלע זיצן שטיל, נישטאָ וואָס פאַרצולייגן. פּלוצלונג נעמט אַלתר דער סטאַליער אַ וואַרט — ער וועט לייען אין בענקל . . . ער איז שוין דאָרט אפילו שולדיק פופציק דאָלאַר, וואָס ער האָט שוין אַנטליען, אָבער ער וועט בעטן, ער וועט זיי זאָגן, אַז מ'מוז, נישטאָ קיין אַנ־דער ברירה, און אפשר וועט אָנקומען עפּעס געלט פון מאַטל פּאַלאַק פון שיקאַגאָ . . . חברים קוקן זיך איבער שוויינדיק, גרשון דער פאַרזיצער נעמט מיט גרויס התלהבות אַרויס אַ פּאַפּיראָס און צעשמייכלט זיך: נו, האָב איך אייך ניט געזאָגט, אַז ס'וועט זיין גוט, נישקשה, די אידישע שול גייט נאָך ניט אונטער!

אַדער, ס'איז אַן אַרבעטער פאַרזאַמלונג אין בריסק. די שול האָט געגרופּן אַלע חברים דערצייל, אַז עס נייען אויס די לעצטע כחות, אויב די הילף וועט ניט קומען באַלד וועלן די לערער פאָלן ביי האַנט.

דער אַרבעט. שמואל דער סטאַליער זיצט צווישן עולם. ער הערט זיך צו מיט ערנסט צו אַלץ וואָס דער רעדנער זאָגט, ער שליינגט ממש יעדעס וואָרט, און ווען מען רופט אַלעמען צו באַשטייערן זיך, הויבט שמואל אויף די האַנט, ער גיט 10 גילדן פון זיינע 16 גילדן וואָס ער האָט די לעע־טע וואָך פאַרדינט . . .

און הויבט מען אָן טאַפּאַקן ווען דער אידישער שול אין פּוילן, הויבט מען זיך אָן דערמאָנען . . . קען מען גלייכגילטיק ניט בלייבן, אַזויפיל הערראַיזם, אַזויפיל פאַרווירקלאַכטע לענענדע! . . .

און אַט פון דער לענענדע, פון דעם טרויס איז א פאַקט געוואָרן, די אי־דישע שול אין פּוילן שטייט איצט אין צענטער פון אידישן אַרבעטער קאַמף, אין צענטער פון דער פּאָליטישער אויפמערק־זאַמקייט. ביז איצט האָט נאָך קיין איין פּוילישע רעגירונג ניט אויסגעמיטן אונ־טערצושטעלן אַ פּיסל דער אידישער שול. שטענדיק האָט די רעגירונג געזען אין דער שול אַ דערציער פון אַ געזונטן אידישן אַרבעטער דור, פון אַ יוגנט מיט גלייכע רוקנס, מיט באַגייסטערונג און קאַפּאַזיטעטקייט. און דאָס האָט ניט געש־טעמקט דער רעגירונג פון די פּוילישע פאַ־נעס.

איצט נאָכדעם ווי די פילסודסקי רעגי־רונג האָט באַפעסטיקט איר מאַכט מיט פייער און שווערד, איצט דראָט אונזער אידישער שול אַ חורבן. די רעגירונג פון דער "אייזערנער האַנט" וועט זיך ניט אָפּ־שטעלן אויף דער האַנט צו דערלאַנגען אַ טויט־קלאַפּ דער שול, וואָס איז שוין לאַנג געווען ווי אַ דאָרן אין אויג דער רעאַקציע אין לאַנד. דער ערשטער קלאַפּ איז שוין געקומען: דער וואַיעוואָדע פון פּאָלעסיע, דער פאַרביסענער שונא פון די אידישע שולן פאַן קראַהעלסקי, האָט זיך פאַרליינט אויף די שולן אין "זיין" פּאָלעסיע. אים געפעלט ניט די אידישע שול אין בריסק, זי דערציט ניט, — זאָגט ער, — קיין מלוכה־געטרייע בירגער, ער קען באַשטיי־ען, אַז פינסק וועט ניט האָבן די צוויי אי־דישע שולן, און ס'וועט אים גאָרניט אַרן אַז די פרוזשענער אַרבעטער קינדער וועלן גיין אין דער פּוילישער שול. היינטן איצ־טער די שווערד פון אונטערגאַנג איבער אונזערע שולן פון בריסק און פינסק, פרוזשענע, בערעזע און וויסאָקאַ, איבער די שולן פון גאַנץ פּאָלעסיע. וועט צע־בראָכן ווערן די הויס פון אידישן פאָלקס קינד? וועט אונטערגיין די רעטונגס־שיף אין קאַמף מיט רעאַקציע און פּאָלאַניזא־ציע? חברים, לערער, פריינט און קינדער פון די פאַרפאָלגטע אידישע שולן! הערט זיך צו אַלע איר, וואָס איר שטייט ביי דער הייליקער אַרבעט און אונזער שול אין פּוילן! נעמט אַרום אונזער שול מיט נאָך אַ פעסטערער קייט. שטריינגט אָן אייערע לעצטע כחות. עס וועט קומען דער טאָג פון אַפּרו אויך פאַר אייך. מיר האָבן דערהערט אייער רוף און מיר שטרעקן אייך אויס אונזער ברידערלאַכע האַנט.

בריוו אין רעדאַקציע

וועגן ש. ראָפאָפּאָרט'ס בריוו

לעזנדיק דעם אָנפאַל פון מר. ש. ראָ־פאָפּאָרט אויף דער הסתדרות, וואו ער פאַרגיסט טרערן אויף דעם חלול־האַדיש אין אַרץ־ישראל, קאָן איך מיטטייל, אַז אין דעם "הבר", דעם אָפיציעלן אָרגאַן פון דער אַרץ־ישראל'דיקער אַרבעטערשאַפט איז געווען פאַרעפנטלאַכט אַ אַרטיקל מיט דעם נאָמען "קאַי־ה השפה" וואו די הס־תדרות האָט פאַרדאַמט די האַנדלונג מצד דער גדוד מגיני השפה. דאָס האָט אפילו אַרויסגערופן גרויסע אומצופרידנהייט פון געוויסע פּראָלעטאַרישע רייען, הלמאי דער "דבר" שוצט ניט געגנג די אינטערעסן פון העברייאיש אין אַרץ־ישראל.

אַבער די דערקלערונג וועט דאָך ווייַ־ניק העלפן די מחרחרי־ריב'ניקעס. וואָס זוכן מיט אַלע מיטלען אַריינצובריינגען אַ מין תוהו ובוהו מצב אין דער קולטור אַר־בעט אין אַרץ־ישראל. און דיסקרעדיטירן די הסתדרות אין חוץ־לאַרץ.

מיט דרך־אַרץ,
דר. י. ווייסטויב,
עדמאָנטאָן.

אויגן אָנשטריינגונג

איר האָט אַ סך נעהערט וועגן דעם, אַפשר באַ־מאַכט איר עס ווי עפּעס וואָס האָט אַ דירעקטן זייכות מיט די אויגן. האָט איר אַ עצה. אויגן אָנ־מיינגן אַ שטרענגונג, וואָס עס מיינט אַ שטרענגונג אין זעען, מיינט אַבער זייער אַ סך מער. עס דאַרף בריינגען באַצייכנס וועגן אַלס "ע ר ר ו ר ן אַ נ ש ט ר י נ ג ונ ג" — און אַנשטריינ־גונג פון דער נאָענער נאָרמענס סימפּטאָם.

דערפאַר — ווען די קינדערס אויגן דאַרפן, אַדער זעען אויס אַז זיי נייטיקן זיך אין באַ־האַנדלונג, באַראָטן זיך מיט אַן אויגן דאָקטער. דאָס איז דער "זיכערער וועג".

געדיינקט אַז אייערע אויגן זיינען אייער גרעסטער פאַרמעגן.

איך וועל זיין צופרידן צו אויספילן אייער דאָקטערס בעעסטריפּשאַפט אויב איר דאַרפט אויגן גלעזער.

איך בין דער אייגנטיקער "נילר אָפּטישאַן" אין וויניפּעג וועלכער האָט אַ קאָמפּלעט פלעגן פאַר דער פינסקלאַכער צופאַטונג, שליינונג און אויספילן פון מעדיציניש אויגן טעפּער־אַלינטן פּרעסקריפּשאַנס פאַר אויגן גלעזער.

איר וועל זיין צופרידן אָנצונעמען פריינ־ון און ווייזן אייך אונזער הויכע קוואַליטעט אויגנגלעזער.

ROBERT S. RAMSAY
Prescription Optician
333 DONALD ST. PH 87 951

נרויסער קאָנצערט

זונטאָג דעם 11טן פעברואַר
8 אַוונט
אין פעלעס טעאַטער

פאַרזאָרגט זיך מיט איינלאַדונגס קאַרטלאַך, צו באַקומען אין פּיפּלס בוק סטאָר, און אין נעשאָנאַל בוק סטאָר, און אין דער יוראָפּיען באַר, 203 מעקגראַנער סטריט.

קומט אַלע צום קאָנצערט
איר וועט זיך אַמוזירן

אויפזיכט:
חסד של אמת

גוט באַקאַנטער מוזיקער אין ראַדיאָ ביזנעס

משה נענזער, גוט באַקאַנטער מוזיקער אין ווינניפּעג, פאַר די לעצטע 30 יאָר, פירט איצט אָן אַ דערפאָלגרייכע מוזיק סטאַר און ראַדיאָ ביזנעס, אין 305 פאַר־טעדזש עוועניו, אונטערן נאָמען "נענזערס מוזיק שאָפּ".

מר. נענזער איז דער איינציקער אידי־שער דיילער אין סאַסקאַטשעוואַן אין ווי־ניפּעג. אַ דאַנק זיין גרויסער באַקאַנטשאַפט אין ווינניפּעג איז זיין ביזנעס זייער פּאָ־פּולער צווישן דער נאַנצער באַפעלקערונג אין שטאָט. יעדע פאַרקויפטע פון אַיס ראַדיאָ, איז גאַראַנטירט און מר. נענזער ניט זיין פערזענלאַכע באַדינונג אין אַר־אַכטונג, אַז די ראַדיאָ זאָל שטענדיק אַר־בעטן צופרידנשטעלנד פאַר דעם איינגעטר־מער.

אויסער ראַדיאָס ווערט אין נענזער'ס מוזיק שאָפּ פאַרקויפט אַ קאָמפּלעט ליין פון פידל און פּיאַנאָ מוזיק ווי אויך אינ־סטרומענטס, סטרונגס א. א. וו.

מאָדל קלאָוק אין א נייעם פּג ענט

ס. פעלדמאַן און י. בעלינקאָף, איינג־טימער פון דער מאָדל קלאָוק קאָמפּאַני, האָבן איבערגענומען זייער פעקטאָרי פון 519 סעלקירק עוועניו, אויפ'ן דריטן פלאָר דוש. ווו. פּעק בילדינג, פּרינצעס און נאָטר־דיים עוועניו.

זייער נייער פּלענט איז איצט אויסגע־שטאַטעט מיט נייע מאַדערנע מאַשינע וואָס ניט זיי די מעגלאַכקייט צו פּראָ־דוצירן די פיינסטע נאַרמענטס.

זיי האָבן איצט גרייט אַ פולשטענדיקן אויסוואַל פון 1931 סאָפּרינג מאָדעלן פון די נייסטע סטיילס און פיינסטע מאַטע־ריאַלן, ווי עס ווערן געוויזן אין ניו־יאָרק.

זיי לאָדן איין אַלע סטאָרקיפּערס פון שטאָט און קאַנטרי צו קומען און באַ־טראַכטן זייער נייעם פּלענט און קאַוטס. זיי זיינען זיכער, אַז יעדן סטאָרקיפּער וועט זיך גוט באַצאָלן זיין באַזוך.

סטרייק פאָנד קאָנפערענץ קאָמיטעט ניט אָפּ באַריכט

זונטאָג, דעם 18טן יאַנוואַר איז אָפּגע־האַלטן געוואָרן די קאָנפערענץ פאַררופן פון אינדאַסטריעלער נאָדל פאַך יוניאָן, דאָס די מיטגלידער פון דער יוניאָן האָבן פרייוויליג ביינעשטיי־ערט אַ האַלבן טאָג אַרבעט פאַר דעם סטרייק פאָנד.

די קאָנפערענץ האָט באַשלאָסן, אַז יע־דער אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז אָנגעשלאָסן אין דער קאָנפערענץ, זאָל דורכפירן זעלבסשטענדיקע אונטערנעמונגען פאַר דעם קאָמפּיין. אַן עקזעקוטיווע פון 7 איז דערוויילט געוואָרן אָנצופירן מיט דער אַר־בעט פון קאָמפּיין. די קאָנפערענץ דער־וואַרט, אַז די אַרבעטער מאָסן וועלן זיך אָפּרופן, און געהעריק שטיצן די קאָנפע־רענץ אין איר קאָמפּיין אַרבעט.

אָרגאַניזאַציעס וואָס האָבן פאַרפעלט צו זיין פאַרטראָטן צו דער ערשטער קאָנפע־רענץ זיינען געבעטן צו שיקן זייערע פאַר־טרעטער צו דער צווייטער קאָנפערענץ קאָנפערענץ, זונטאָג, 1טן פעברואַר, 10.30 פרי, אין פרייהייט טעמפּל.

קאָנפערענץ קאָמיטע. פ. ווערדאַ סעק.

פילם שלעכט?

אַוועקגיין. עס קאָן ווערן ערגער! פאַר־וואָס אָפּליינן הילף?

עס זיינען דאָ אַ סך צייטן ווען אַס־פּיריין טאַבלעטס וועלן "פאַרהיטן דעם טאָג". זיי וועלן שטענדיק פאַרלייכטע־רען אַ צעוויטיקטן קאָפּ. איינשטילן אַ צעוויטיקטן צאָן. וועלן באַפרייען פון פלאָגנדע ווייטיקן פון נייראַלדזשיאַ אָדער מיגרייניס. אָדער וועלן אָפּשטעלן אַ פּוצלונג פאַרקילונג. אפילו רומאַ־טיזם האָט פאַרלאָרן אירע טערערן פאַר די יעניקע וועלכע האָבן זיך אויסגע־לערנט צו פאַרלאָזן זיך אויף די דאָזי־קע טאַבלעטס.

שווייגקט מיט אַספּיריין טאַבלעטס ביי דעם ערשטן פאַרדאַכט פון אַ קראַנקע האַלז, און פאַרקלענערט די אַנ־שטענקונג. ניט אַכטונג פאַר אַספּיריין אויף דער באַקס — און דעם וואָרט ע כ ט ע אין רויס. עכטע אַספּיריין טאַבלעטס דריקן ניט דאָס האַרץ.

געמאַכט אין קאַנאַדע.

BAYER ASPIRIN

בריוו אין רעדאַקציע

לייקנט שלום באַריכט אין בשר־כשר פראַגע

חשוב'ער רעדאַקטאָר: —

זייט אַזוי גוט און גיט א דערקלערונג. אַזוי ווי די צייטונג איז אַן אומפּאַרטיי־אישע, און אַן צווייפל איז דאָס, וואָלט איך און נאָך פיל ווי איך, וועלן וויסן צי איז דער שלום אָפּמאַך וועלכער איז גע־ווען גערוקט אין דער צייטונג, געווען אַוועקאַריזירט פון עמיצן? צי האָט איר דאָס אויפגעכאַפּט דורך דער ראַדיאָ? און צי זיינען די בילדער וועלכע זיינען אויך געווען אין דעם זעלבן נומער פון דער צייט־טונג געקומען צו אייך דורך דער ראַדיאָ?

מיר וויל־ן טאַקע האָבן אַ באַמערקונג פון דער רעדאַקציע. און אַט צוליב וואָס: איך בין געווען אויף איין פאַרזאַמלונג וואו עס איז אָפּגעלייקנט געוואָרן די נאָג־צע שלום פאַרהאַנדלונג און די אַלע פונקטן וואָס זיינען געווען גערוקט אין צייטונג, נאָר וואָס דען? "דאָס אידישע וואָרט" האָט אויפגעכאַפּט די קלאַנגען און האָט זיי ווי אַ צוקער לעקעכל, צעפּויקט אַ שלום פון וועלכן מיר ווייסן גאָרניט. איצט פר. רעדאַקטאָר, וויל איך באַנייסן פּר. מאַרק פאַר זיין גוטן שמעקער, וואָס ער האָט דערפילט דעם ריח פון פּולווער, וועלכער טראָגט זיך אין דער לופטן וועגן דעם בשר־כשר שלום. ס'הויבט זיך גאָר ניט אָן און ס'לאָזט זיך ניט אויס, ווייל די שלום פראַגע איז נאָך איצט ווייטער ווי ווען עס איז געווען.

ווען איין מיטינג קלייבט אויס פופצן מענשן און די זיצן אָפּ נעכט און ווילן בריינגען צו אַ שטיקל אויסגלייך און מאַכן עס אַן אַראַראַם, אַן שולן, סאַסיי־טיס און אָרגאַניזאַציעס, און מ'קלייבט אויס דעלעגאַטן אויף גוטצוהייסן זייערע פּלענער — האָט מען ניט געדאַרפט פאַר־לויפן דעם וועג דעם פופצענער קאָמיטעט און רופן מיט איין טאָג פריער אַ מיטינג און מאַכן צו נישט די 15 און די אַלע דע־לעגאַטן, וועלכע זיינען געווען אויסגעקליבן פון דער גאַנצער אידישער באַפעלקערונג.

איך קום צום שלום: אַזוי לאַנג ווי די 2 כשר'ע קאָמיטעטן וועלן שטיין וועט קיין שלום ניט זיין. א קאָנפערענץ פון דעלעגאַטן זאָל פאַררופן ווערן וואָס אַן מאַכן אַן עגדע צו דער מלחמה.

מיט אכטונג,
אב. כהן.

באַמערקונג פון דער רעדאַקציע.— דער באַריכט אין "דאָס אידישע וואָרט" וועגן דעם שלום איז געווען אַ ריכטיקער, — ער איז גוטגעהייסן געוואָרן פון "דער העער" פון איין זייט, און פון א מאַס־מיטינג פאַררופן אין נאָמען פון "שטאָט־קאָמיטעט", פון דער צווייטער זייט. מיר האָבן אָבער גלייך עדיטאָריעל געוואָרנט קענן אַ דריטן צד, און, ווי עס זעט אויס, האָבן מיר זיך ניט גענאַרט אין חשבון... די בילדער פון די וואָס האָבן פאַר

ווערט א מיטגליד פונ'ם אימיגראַנטן חילף פאַראיין

דער קאָמפּיין פאַר מיטגלידער וועט זיך אָנפאַנגען מיט א גרויסן

מאַס מיטינג

זונטאָג
דעם 11טן פעברואַר
8.30 אַוונט
אין גרויסן

תלמוד־תורה האַל

דער מיטינג וועט אַדרעסירט ווערן פון

א. א. היפּס
מיטגליד פון פּאַרלאַמענט

ס. האַרט גרין

ש. קאַפּלאַן
פון מאָנטרעאַל

י. א. טשערניאַק

ה. י. ווילדער

מ. א. גרעי

ב. שעפּס
פאַרזיצער פון קאָמפּיין

פאַר זעקס יאָר צייט אין דער אי־מיגראַנטן חילפס פאַראיין ניט גע־קומען צום עולם און אין דורכגע־קומען מיט בלויז פריוויליקע ביי־שטייערונגען פאַר די פאַרשיידענע לייסטונגען וואָס ער האָט פרייוויל־יק געגעבן יעדן איינעם.